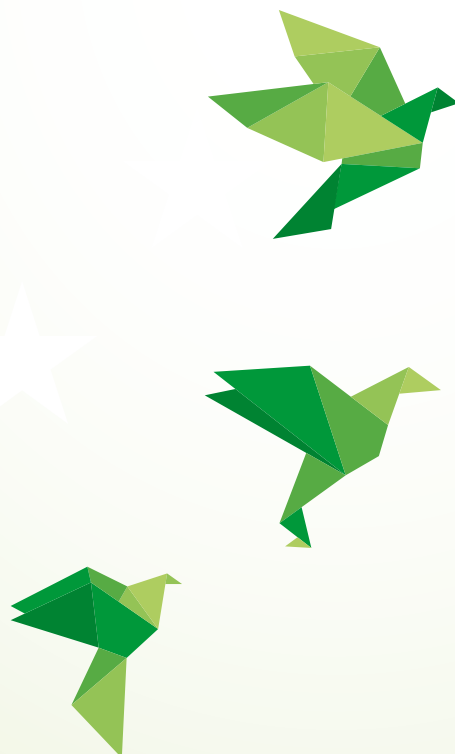

ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ
ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
COM(2017) 315 της 7ης Ιουνίου 2017

Rue de la Loi / Wetstraat, 200
1040 Bruxelles/Brussel
Τηλ: +32 22991111

Federica Mogherini

Αντιπρόεδρος / Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας

Jyrki Katainen

Αντιπρόεδρος αρμόδιος για θέματα απασχόλησης, ανάπτυξης, επενδύσεων και ανταγωνιστικότητας

Πρόλογος

Την 1η Μαρτίου 2017 η Επιτροπή εξέδωσε τη λευκή βίβλο για το μέλλον της Ευρώπης. Στη συνέχεια δημοσιεύτηκε μια σειρά εγγράφων προβληματισμού που καλύπτουν βασικά θέματα για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης με 27 κράτη μέλη.

Το έγγραφο προβληματισμού σχετικά με το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας είναι το τέταρτο της σειράς αυτής. Περιγράφει τις κύριες τάσεις και προκλήσεις που θα διαμορφώσουν το μέλλον της ασφάλειας και της άμυνάς μας, και στη βάση αυτή διατυπώνει επιλογές στο πλαίσιο τριών διαφορετικών σεναρίων για τη μετάβαση προς μια ένωση ασφάλειας και άμυνας. Μολονότι δεν αλληλοαποκλείονται, τα σενάρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφορετικά επίπεδα φιλοδοξίας για την ΕΕ κατά την ανάληψη κοινής δράσης στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξασφάλισε μια πρωτοφανή περίοδο ειρήνης στην ήπειρό μας. Ωστόσο, η αυξανόμενη αστάθεια στις γειτονικές περιοχές της Ευρώπης, καθώς και οι παγκόσμιες και οι νέες αναδυόμενες απειλές για την ασφάλεια που οφείλονται σε οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και τεχνολογικούς παράγοντες, συνεπάγονται σημαντικές προκλήσεις για την ασφάλειά μας. Οι πολίτες ανησυχούν όλο και περισσότερο για την ασφάλεια και τα βλέμματά τους στρέφονται προς την Ένωση αναζητώντας προστασία. Εάν θέλουμε να ανταποκριθούμε στις προσδοκίες τους, η ασφάλεια και η άμυνα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο στο μέλλον του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Αυτό αναγνωρίστηκε στη διακήρυξη της Ρώμης, η οποία πρόβαλε ένα όραμα για μια ασφαλή και προστατευμένη Ένωση αποφασισμένη να ενισχύσει την κοινή της ασφάλεια και άμυνα.

Τα πρώτα φιλόδοξα βήματα προς μια ένωση ασφάλειας και άμυνας έχουν ήδη πραγματοποιηθεί. Το έγγραφο προβληματισμού συμπληρώνει τις εργασίες που βρίσκονται εν εξελίξει σχετικά με το πακέτο για την άμυνα το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2016 και συνίσταται στην εφαρμογή της παγκόσμιας στρατηγικής της ΕΕ στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας, το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την άμυνα και τη συνεργασία μας με το NATO. Τα τρία αυτά δομικά στοιχεία μετατρέπονται αυτή τη στιγμή σε πολύ συγκεκριμένες δράσεις: μεταρρυθμίζουμε τις δομές της κοινής μας πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, αναπτύσσουμε στρατιωτικές και μη στρατιωτικές ικανότητες και μέσα, εμβαθύνουμε την ευρωπαϊκή αμυντική συνεργασία και ενισχύουμε τις εταιρικές μας σχέσεις με χώρες εταίρους και οργανισμούς εταίρους όπως τα Ηνωμένα Έθνη και το NATO. Με αυτά τα δεδομένα, πρέπει να γίνουν περισσότερα προκειμένου να αναλάβει η Ένωση μεγαλύτερη ευθύνη για την ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Αξιοποιώντας την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, είναι καιρός να εξετάσουμε τις συγκεκριμένες φιλοδοξίες όσον αφορά τον μελλοντικό ρόλο της Ένωσης στην ασφάλεια και την άμυνα. Το παρόν έγγραφο προβληματισμού είναι η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε αυτή τη συζήτηση που θα συνεχιστεί στα 27 κράτη μέλη.

Το διακύβευμα για την Ευρώπη και τους πολίτες μας είναι πολύ σημαντικό. Αποτελεί δική μας ευθύνη να υλοποιήσουμε την υπόσχεση της ειρήνης προς όφελος της γενιάς μας και των μελλοντικών γενεών.

7 Ιουνίου 2017

«Σε αυτή την εποχή αλλαγών και έχοντας επίγνωση των ανησυχιών των πολιτών μας, δεσμευόμαστε ως προς το θεματολόγιο της Ρώμης και δηλώνουμε ότι θα καταβάλουμε προσπάθειες για να υλοποιήσουμε: [...] μια Ένωση έτοιμη να αναλάβει περισσότερες ευθύνες και να συνδράμει για τη δημιουργία μιας περισσότερο ανταγωνιστικής και ολοκληρωμένης αμυντικής βιομηχανίας: μια Ένωση που θα δεσμεύεται να ενισχύει την κοινή της ασφάλεια και άμυνα, σε συνεργασία, επίσης, και συμπληρωματικά με τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες και τις νομικές δεσμεύσεις [...].»

Διακήρυξη της Ρώμης της 25ης Μαρτίου 2017

«Πιστεύω επίσης ότι πρέπει να καταβάλουμε προσπάθειες για να καταστήσουμε την Ευρώπη ισχυρότερη όσον αφορά ζητήματα ασφάλειας και άμυνας. Ναι, η Ευρώπη είναι κυρίως “ήπια δύναμη”. Αλλά ακόμη και οι ισχυρότερες ήπιες δυνάμεις δεν μπορούν να τα καταφέρουν μακροπρόθεσμα χωρίς να διαθέτουν ορισμένες, τουλάχιστον, ολοκληρωμένες αμυντικές ικανότητες.»

*Jean-Claude Juncker
Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη νέα Επιτροπή,
15 Ιουλίου 2014*

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	6
2. Βασικές τάσεις	7
3. Η Ευρώπη το 2025 — καθ' οδόν προς μια ένωση ασφάλειας και άμυνας.....	11
4. Η μελλοντική πορεία.....	18
5. Παράρτημα	19

1. Εισαγωγή

Αναδυόμενη από την τέφρα δύο παγκόσμιων πολέμων που κόστισαν 80 εκατομμύρια ζωές, η Ένωσή μας διαπνέεται από το όραμα της διαρκούς ειρήνης στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Εξήντα και πλέον χρόνια αργότερα, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι έχουν ζήσει μια περίοδο ειρήνης που διαρκεί ήδη επί τρεις γενιές και επτά δεκαετίες, τη μεγαλύτερη περίοδο στην ταραγμένη ιστορία της Ευρώπης (βλέπε γράφημα 1).

Ο κόσμος στον οποίο ζούμε μπορεί να έχει μεταβληθεί ριζικά την περίοδο αυτή, όμως παραμένει ακλόνητη η προσήλωσή μας στην ειρήνη. Σήμερα απολαμβάνουμε πρωτοφανείς ευκαιρίες στην καθημερινή μας ζωή, αλλά βρισκόμαστε επίσης αντιμέτωποι με νέες απειλές και προκλήσεις. Η ειρήνη και η ασφάλεια στις χώρες μας δεν μπορούν πλέον να θεωρούνται δεδομένες σε έναν κόσμο όπου παγκόσμιες και περιφερειακές δυνάμεις επανεξοπλίζονται, τρομοκράτες καταφέρουν βραδιά πλήγματα στην καρδιά των πόλεων στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, ενώ κλιμακώνονται οι επιθέσεις στον κυβερνοχώρο.

Απέναντι στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της έχουν καθήκον και ευθύνη να προστατεύουν τους πολίτες και να προωθούν τα ευρωπαϊκά συμφέροντα και τις αξίες. Η ασφάλεια έχει καταστεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που απασχολούν τους Ευρωπαίους. Τα βλέμματά τους στρέφονται προς την Ένωση αναζητώντας προστασία. Απαιτούν, αξίζουν και πρέπει να μπορούν να αισθάνονται ασφαλείς και προστατευμένοι στην Ευρώπη.

Η προστασία των κοινωνιών και των ελευθεριών μας αποτελεί κοινή ευθύνη. Προκειμένου να υλοποιήσουμε την υπόσχεση για ειρήνη που δώσαμε στις επόμενες γενιές, όπως ακριβώς έγινε για εμάς, η ασφάλεια και η άμυνα θα πρέπει να διαδραματίζουν πιο εξέχοντα ρόλο στο ευρωπαϊκό σχέδιο. Η Ένωσή μας βρίσκεται στην πλέον κατάλληλη θέση για να προσφέρει μοναδική προστιθέμενη αξία όσον αφορά το μέλλον της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας.

Πολλές από τις απειλές που αντιμετωπίζουμε σήμερα δεν σταματούν στα εθνικά σύνορα. Τα κράτη μέλη παραμένουν μεν στην πρώτη γραμμή και είναι αρμόδια για την ανάπτυξη των δυνάμεων ασφαλείας και των ενόπλων δυνάμεων, όταν χρειάζεται, ωστόσο αυτές οι νέες μορφές απειλών μπορούν να προλαμβάνονται και να αντιμετωπίζονται πιο αποτελεσματικά με τη συνεργασία.

Η συνεργασία αυτή μπορεί να ενεργοποιείται, να διευκολύνεται και να ενισχύεται από την ΕΕ ώστε να καταστεί πιο

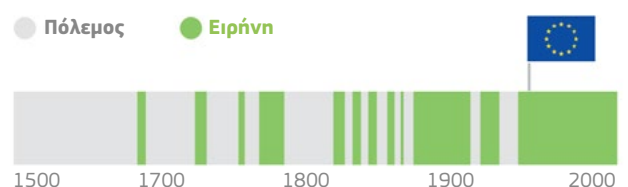
αποτελεσματική η συλλογική δράση. Η Ένωση μπορεί να παράσχει το πλαίσιο και τα κίνητρα προκειμένου οι χώρες της ΕΕ να αναπτύξουν και να διατηρήσουν περισσότερες και καλύτερες δυνατότητες άμυνας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με πιο συστηματική συνεργασία και με από κοινού ανάπτυξη των τεχνολογιών και των ικανοτήτων που είναι αναγκαίες για να διαφυλαχθεί η ασφάλεια της Ευρώπης.

Ένα από τα σημαντικότερα ισχυρά σημεία της προσέγγισης της ΕΕ είναι το μείγμα ήπιας και σκληρής ισχύος που τη χαρακτηρίζει. Χρησιμοποιεί μέσα ασφαλείας και άμυνας παράλληλα με διπλωματικά μέσα, κυρώσεις, αναπτυξιακή συνεργασία και το εμπόριο με σκοπό την πρόληψη των συγκρούσεων. Προωθεί την ειρήνη, την χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το κράτος δικαίου και την προστασία του περιβάλλοντος, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Αν και η ήπια ισχύς δεν αρκεί από μόνη της σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από αστάθεια, η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση αποτελεί κεντρική προϋπόθεση για βιώσιμη ασφάλεια.

Η Ένωσή μας παρέχει επίσης μια μοναδική πλατφόρμα για τον συντονισμό των πολιτικών ασφαλείας και άμυνας με βασικούς εταίρους όπως το ΝΑΤΟ και τα Ηνωμένα Έθνη. Μια άνευ προηγουμένου δυναμική φέρνει τη στιγμή αυτή την ΕΕ και το ΝΑΤΟ όλο και πιο κοντά.

Στην ομιλία του για την κατάσταση της Ένωσης το 2016, ο πρόεδρος Juncker απηύθυνε έκκληση για μια «Ευρώπη που προστατεύει και προασπίζεται, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό». Το παρόν έγγραφο προβληματισμού εξετάζει τα ζητήματα που είναι σημαντικά για το μέλλον της ασφάλειας και της άμυνας μας. Τα εξετάζει στρέφοντας το βλέμμα πέρα από τις τρέχουσες συζητήσεις και αποφάσεις. Αντ' αυτών, εξετάζει τις υποκείμενες διαρθρωτικές τάσεις, παρουσιάζει διάφορα σενάρια πιθανών δυνατοτήτων για το μέλλον της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας έως το 2025 και χαρτογραφεί τις πιθανές μελλοντικές πορείες που μπορούμε να ακολουθήσουμε.

Γράφημα 1: Πόλεμος και ειρήνη στην ιστορία της Ευρώπης

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής

2. Βασικές τάσεις

Ορισμένες στρατηγικές, πολιτικές, οικονομικές και τεχνολογικές τάσεις δείχνουν ότι έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για μια ουσιαστική αλλαγή στην ευρωπαϊκή ασφάλεια και άμυνα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΜΟΧΛΟΙ

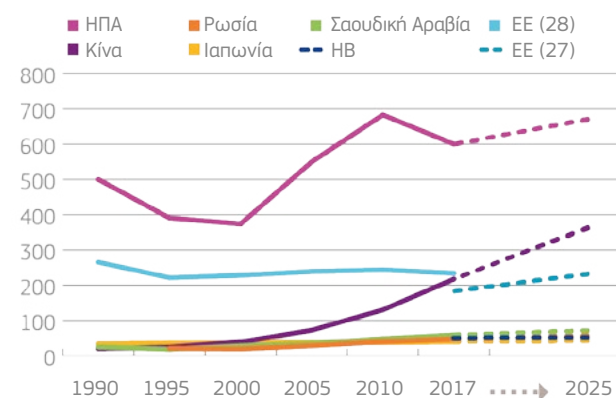
Μετά από δεκαετίες ειρήνης στην Ευρώπη, νέες πραγματικότητες αναφάνονται εντός και εκτός των συνόρων μας. Προς ανατολάς, υπάρχουν χώρες που είναι ευάλωτες και αντιμετωπίζουν στρατιωτικές, οικονομικές, πολιτικές και ενεργειακές απειλές. Σε ολόκληρη τη Μεσόγειο και σε τμήματα της υποσαχάριας Αφρικής η επέκταση περιοχών κυβερνησίας και συγκρούσεων έχει αφήσει ένα κενό στο οποίο μπορούν να δράουν ανεξέλεγκτοι τρομοκράτες και εγκληματίες. Καθώς οι περιφερειακές αντιπαλότητες κλιμακώνονται, γινόμαστε μάρτυρες της ραγδαίας αύξησης των άμαχων θυμάτων και των προσφύγων σε ολόκληρο τον πλανήτη, όπου υπάρχουν πάνω από 60 εκατομμύρια εκτοπισμένα άτομα. Η αύξηση των δυνατοτήτων διασύνδεσης καθιστά ασαφή τα όρια μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας. Επίσης η κλιματική αλλαγή και η εξάντληση των πόρων, σε συνδυασμό με τη δημογραφική αύξηση και την αστάθεια σε διάφορα κράτη, μπορεί επίσης να οδηγήσουν σε συγκρούσεις και αναταράξεις σε όλο τον κόσμο.

Ταυτόχρονα, η διατλαντική σχέση εξελίσσεται. Την κύρια ευθύνη για τη βελτίωση της ευρωπαϊκής ασφάλειας έχουμε πρωτίστως εμείς οι Ευρωπαίοι. Οι πόροι δεν αναμένεται να λείψουν: συλλογικά οι ευρωπαϊκές χώρες βρίσκονται στη δεύτερη θέση παγκοσμίως όσον αφορά τις αμυντικές δαπάνες. Μαζί με τις Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες χώρες, η Ευρώπη έχει ευθύνη για την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια. Η ανάληψη δράσης σε συνεργασία με τους εταίρους μας θα παραμείνει ο κανόνας και η κύρια προτίμηση της ΕΕ, ωστόσο θα πρέπει να είμαστε σε θέση να ενεργούμε αυτόνομα όταν χρειάζεται.

Το 2016 οι εθνικές κυβερνήσεις αντέδρασαν με περισσότερη αποφασιστικότητα σε πιστικές απειλές κατά της ασφάλειας και στις ανησυχίες των πολιτών τους. Τα κονδύλια για την άμυνα αυξήθηκαν αναλόγως. Αλλά ο δρόμος που πρέπει να διανύσουμε είναι ακόμη μακρύς. Η πορεία προς τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης απαιτεί τη διάθεση περισσότερων πόρων για την άμυνά μας: χρειάζεται επίσης να δαπανούμε καλύτερα και να δαπανούμε από κοινού

(βλέπε γράφημα 2). Οι Ηνωμένες Πολιτείες επενδύουν ήδη στην άμυνα περισσότερο από το διπλάσιο από ό,τι το σύνολο των κρατών μελών και θα αυξήσουν τον προϋπολογισμό τους κατά 10 % περίπου το 2018. Η Κίνα αύξησε τον προϋπολογισμό της κατά 150 % κατά την τελευταία δεκαετία, ενώ αναμένεται περαιτέρω αύξηση της τάξης του 7 % το 2017, η δε Ρωσία επένδυσε το 5,4 % του ΑΕΠ της στην άμυνα το περασμένο έτος.¹

Γράφημα 2: Ευρωπαϊκές αμυντικές δαπάνες από μια συγκριτική οπτική

Πηγή: Stockholm International Peace Research Institute (στοιχεία 2016, σε δισ. EUR), Jane's, Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΟΧΛΟΙ

Οι ηγέτες της ΕΕ έχουν δεσμευτεί να ενισχύσουν την ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλεια και άμυνας. Και αυτό ακριβώς περιμένουν και προσδοκούν οι πολίτες από αυτούς. Από τις δημοσκοπήσεις απορρέει σαφώς ότι η ασφάλεια έχει καταστεί το υπ' αριθμόν ένα ζήτημα που προκαλεί ανησυχία στους περισσότερους ευρωπαίους πολίτες (βλ. γράφημα 3), παρόλο που οι παράγοντες που εμπνέουν ανασφάλεια διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών.

Οι Ευρωπαίοι συμφωνούν επίσης ότι η από κοινού ανάληψη δράσης μεταξύ των χωρών της ΕΕ είναι απαραίτητη για την ασφάλειά τους. Στη μεγάλη τους πλειονότητα, οι πολίτες σε όλα τα κράτη μέλη επιθυμούν να δουν «περισσότερη Ευρώπη» στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας (γράφημα 3). Σε έναν χώρο όπου τα αγαθά, οι υπηρεσίες, τα κεφάλαια και οι άνθρωποι κυκλοφορούν ελεύθερα, η ασφάλεια δεν μπορεί ούτε να είναι κατακερματισμένη ούτε να επαφίεται εξ ολοκλήρου στη μεμονωμένη δράση των κρατών μελών. Το μήνυμα των Ευρωπαίων είναι απολύτως σαφές: η ασφάλεια και η άμυνα θα πρέπει να αποτελέσουν αναπόσπαστο μέρος της Ένωσής μας.

¹ Stockholm International Peace Research Institute, Jane's

Γράφημα 3: Ανησυχίες και απαιτήσεις των πολιτών

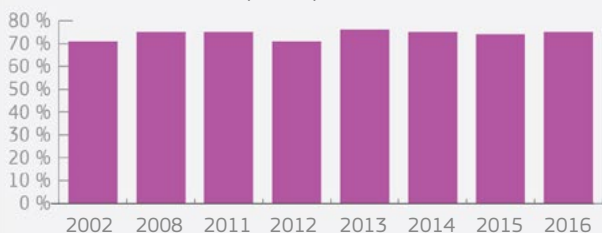

Τι μας ανησυχεί περισσότερο;

Τι θέλουμε;

Συμφωνούμε για μια κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας των κρατών μελών.

Τι βλέπουμε;

Η φωνή της ΕΕ έχει βαρύτητα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σημείωση: Τα στοιχεία παρατίθενται ως ποσοστό των αποκριθέντων απ' όλη την ΕΕ. Οι αποκριθέντες κλήθηκαν να επιλέξουν δύο θέματα από προκαθορισμένο κατάλογο.

Πηγή: Ευρωβαρόμετρο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΜΟΧΛΟΙ

Σήμερα οι αγορές στον τομέα της άμυνας είναι εξαιρετικά κατακερματισμένες, γεγονός που προκαλεί έλλειψη διαλειτουργικότητας και απώλειες ευκαιριών με κόστος τουλάχιστον 30 δισεκατ. ευρώ. Σε σύγκριση με τα ποσά που δαπανώνται, οι αμυντικές ικανότητες υστερούν οικτρά (βλέπε γράφημα 4) και υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τις συνεισφορές των κρατών μελών για την ευρωπαϊκή άμυνα.

Σε έναν συνδεδεμένο, αμφιλεγόμενο και σύνθετο κόσμο, τα κράτη μέλη έχουν απλώς υπερβολικά μικρό μέγεθος για να επιτύχουν αποτελέσματα μόνο με τα δικά τους μέσα. Οι δυνάμεις ηπειρωτικών διαστάσεων έχουν πολύ καλύτερες δυνατότητες σε σχέση με κράτη μικρού και μέτριου μεγέθους. Οι οικονομίες κλίμακας είναι περισσότερο καθοριστικής σημασίας από ποτέ για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας.

Το γεγονός αυτό είναι διπλά σημαντικό καθώς οι πιέσεις που δέχονται οι εθνικοί προϋπολογισμοί παραμένουν υψηλές. Οι εντάσεις μεταξύ των δημοσιονομικών περιορισμών, αφενός, και των ανταγωνιστικών προτεραιοτήτων των δημόσιων πολιτικών, αφετέρου, θα συνεχίσουν να χαρακτηρίζουν την πολιτική οικονομία πολλών κρατών μελών. Ταυτόχρονα,

ο ανταγωνισμός μεταξύ των παγκόσμιων βιομηχανικών δυνάμεων θα ενταθεί, γεγονός που καθιστά αναγκαία μια πιο αποδοτική χρήση των πόρων (κυκλική οικονομία). Αν η Ευρώπη θέλει να είναι ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο, θα πρέπει να συγκεντρώσει και να ενσωματώσει τις καλύτερες βιομηχανικές και τεχνολογικές δυνατότητές της.

Γράφημα 4: Επικαλύψεις στις ευρωπαϊκές αμυντικές δαπάνες

Αμυντικές δαπάνες

Συνολικό ποσό

% του ΑΕΠ

% του συνόλου των αμυντικών δαπανών

- Προσωπικό
- Εξοπλισμός (προμήθεια εξοπλισμού και Ε&Α)
- Άλλα
- Λειτουργία και συντήρηση

Επένδυση ανά στρατιώτη

Προμήθεια εξοπλισμού και Ε&Α

Αλληλεπικάλυψη

Αριθμός τύπων οπλικών συστημάτων*

Παραδείγματα:

Μέσα άρματα μάχης

Αντιτορπιλλικά/φρεγάτες

Μαχητικά αεροσκάφη

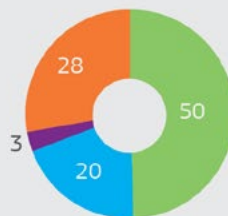

*Για ορισμένες κατηγορίες οπλικών συστημάτων

ΕΕ-28

227 δισεκατ. ευρώ

1,34

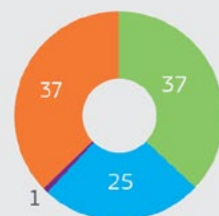
27 639 ευρώ

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

545 δισεκατ. ευρώ

3,3

108 322 ευρώ

Πηγή: Stockholm International Peace Research Institute (στοιχεία του 2016), Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (στρατιωτικό ισοζύγιο του 2017), Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής, Munich Security Report 2017

Οι τεχνολογικές αλλαγές μεταβάλλουν ριζικά επίσης τη φύση και τη μορφή της ασφάλειας και της άμυνας. Τα μαζικά δεδομένα, η τεχνολογία υπολογιστικού νέφους, καθώς και τα μη επανδρωμένα οχήματα και η τεχνητή νοημοσύνη μεταβάλλουν ήδη κατά τρόπο επαναστατικό τον τομέα της άμυνας. Αυξάνουν επίσης το τεχνολογικό προβάδισμα του μη στρατιωτικού τομέα στον χώρο της άμυνας. Ωστόσο, η σχετικά προσιτή τεχνολογία επιτρέπει συγχρόνως τη ραγδαία αύξηση των μη συμβατικών, διεθνικών και ασύμμετρων απειλών, όπως οι υβριδικές απειλές, η τρομοκρατία, οι απειλές στον κυβερνοχώρο, οι χημικές, βιολογικές και ραδιολογικές επιθέσεις. Η απότομη αύξηση

των χρηστών του διαδικτύου έχει καταστήσει το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και τη χρήση του διαδικτύου για τρομοκρατικούς σκοπούς ένα νέο πολεμικό μέτωπο του 21ου αιώνα.

Στο μέλλον η αποτελεσματική ασφάλεια και άμυνα της Ευρώπης θα βασίζεται στον αποτελεσματικό συντονισμό σημαντικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη εκ μέρους της ΕΕ και των κρατών μελών της. Αυτό θα μας βοηθά να συμβαδίζουμε με τις νέες τάσεις και να δημιουργούμε τις τεχνολογικές και βιομηχανικές ικανότητες που χρειάζεται η Ευρώπη για να διασφαλίσει τη στρατηγική της αυτονομία.

3. Η Ευρώπη το 2025 — καθ' οδόν προς μια ένωση ασφάλειας και άμυνας

Οι απειλές κατά της ασφάλειας δεν απέχουν πολύ από τα σύνορά μας και τους πολίτες μας. Οι πολιτικοί ηγέτες έχουν ήδη αρχίσει να αποκρίνονται στις τάσεις αυτές. Μια σειρά πρωτοβουλιών βρίσκονται σε εξέλιξη για την εφαρμογή της συνολικής στρατηγικής στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, για τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ και για να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να πραγματοποιούν από κοινού έρευνα στον τομέα της άμυνας και να αναπτύσσουν αμυντικές ικανότητες μαζί.

Τίθενται σταδιακά τα θεμέλια για μια ευρωπαϊκή ένωση ασφάλειας και άμυνας. Μόνο αν βαδίσουμε σταθερά προς αυτή την κατεύθυνση, οι πολίτες μας θα αισθάνονται και θα είναι ασφαλείς. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, θα πρέπει να υπάρξει πρόοδος σε διάφορους τομείς:

Πρώτον, για ισχυρότερα και περισσότερο κυρίαρχα κράτη μέλη σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της άμυνας. Αυτό θα γίνει με απόλυτο σεβασμό προς τα συνταγματικά δικαιώματα και αρμοδιότητες κάθε χώρας. Πράγματι, η συστηματική αμυντική συνεργασία και η σταδιακή ολοκλήρωση θα συμβάλουν στη διαφύλαξη της εθνικής κυριαρχίας των κρατών μελών.

Δεύτερον, υπήρχαν ανέκαθεν στο παρελθόν διαφορές στις αντιλήψεις περί των απειλών και στις στρατηγικές προσεγγίσεις. Η φύση των απειλών έχει επίσης μεταβληθεί με την πάροδο του χρόνου. Βρισκόμαστε πλέον αντιμέτωποι με υβριδικές και διακυβερνητικές απειλές, καθώς και με τις σημαντικές επιπτώσεις των συγκρούσεων στις γειτονικές περιοχές. Μια ένωση ασφάλειας και άμυνας θα πρέπει να ενθαρρύνει τη στενότερη ευθυγράμμιση των στρατηγικών προσεγγίσεων, καθώς και μια κοινή αντίληψη των απειλών και των ενδεδειγμένων αποκρίσεων. Για τον σκοπό αυτό, θα απαιτηθεί η από κοινού λήψη αποφάσεων και ανάληψη δράσης, καθώς και η ενίσχυση της οικονομικής αλληλεγγύης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τρίτον, η φύση της διατλαντικής σχέσης εξελίσσεται. Περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οι Ευρωπαίοι πρέπει να αναλάβουν μεγαλύτερη ευθύνη για τη δική τους ασφάλεια. Όπως συμβαίνει σήμερα, η ΕΕ και το ΝΑΤΟ θα συνεχίσουν να συντονίζουν τις δράσεις τους, είτε πρόκειται για την ασφάλεια με ένοπλα μέσα («hard security») είτε για την ασφάλεια με ήπια μέσα («soft security»). Παράλληλα, η ΕΕ μπορεί να προσφέρει το πλαίσιο εντός του οποίου τα 27 κράτη μέλη μετά το Brexit —εκ των οποίων τα 21 είναι μέλη της ΝΑΤΟϊκής συμμαχίας (βλέπε γράφημα 5)— θα ενισχύσουν την άμυνά τους και θα αντιμετωπίσουν τις υφιστάμενες ελλείψεις. Αυτό θα επιτρέψει στα μέλη της ΕΕ

των 27 να αναλάβουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ευθύνη για τη δική τους ασφάλεια και να κάνουν ένα πραγματικό άλμα στον τομέα της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Τέταρτον, πρέπει να αυξήσουμε το εύρος και την αποτελεσματικότητα των αμυντικών δαπανών. Οι αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να επηρεάσουν τη διαλειτουργικότητα του αμυντικού τους εξοπλισμού. Επίσης, μπορεί να οδηγήσουν σε έλλειψη προετοιμασίας και ετοιμότητας των ενόπλων δυνάμεων και σε κενά στις αμυντικές ικανότητες. Για την αποτροπή τέτοιων καταστάσεων, οι αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών πρέπει να συντονίζονται καλύτερα. Το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων στον τομέα της άμυνας θα εξακολουθήσει να προέρχεται από εθνικές πηγές. Ωστόσο, ένας προϋπολογισμός της ΕΕ που θα αντανάκλασε το νέο φιλόδοξο πνεύμα στον τομέα της άμυνας, σε συνδυασμό με ένα μεγάλη κλίμακας Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, θα επέτρεπε στους Ευρωπαίους να δαπανούν καλύτερα και να βελτιώσουν τη σχέση κόστους-οφέλους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα μπορούσε να εξετάσει τρόπους για την υπέρβαση των σημερινών περιορισμών στην κοινή χρηματοδότηση των στρατιωτικών πτυχών από την ΕΕ κατά την πορεία προς την κοινή άμυνα.

Γράφημα 5: Μέλη της ΕΕ και μέλη του ΝΑΤΟ (2017)

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής

Τέλος, η συστηματική αμυντική συνεργασία και ολοκλήρωση καθιστά με τη σειρά της αναγκαία μια πραγματική ενιαία αγορά στον τομέα της άμυνας. Τούτο προϋποθέτει την ενθάρρυνση του βιομηχανικού ανταγωνισμού, τη διασυννοριακή πρόσβαση των μικρών βιομηχανιών στην

αλυσίδα εφοδιασμού, εξειδίκευση, οικονομίες κλίμακας για τους προμηθευτές, βελτιστοποίηση της παραγωγικής ικανότητας, μείωση του κόστους παραγωγής και ασφάλεια του εφοδιασμού. Μια ενιαία αγορά άμυνας θα διευκολύνει επίσης την κρίσιμη έρευνα και την εμφάνιση νεοσύστατων επιχειρήσεων που θα αναπτύξουν τις βασικές τεχνολογίες που χρειάζεται η Ευρώπη για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Αλλά θα υπάρξει επίσης κόστος μετάβασης και θα γεννηθούν εύλογες ανησυχίες, που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με κατάλληλα μέτρα και εξασφαλίζοντας την προστασία των συμφερόντων της εθνικής ασφάλειας.

Ανάλογα με την πολιτική βούληση των κρατών μελών για επίτευξη προόδου στα εν λόγω ζητήματα, μπορούν να προβλεφθούν τρία σενάρια με ορίζοντα το 2025.

Όλα αυτά τα σενάρια αποτελούν διαδοχικά βήματα προς την ίδια κατεύθυνση. Λαμβάνουν όλα υπόψη τις διαφορετικές τάσεις και τους στρατηγικούς μοχλούς που αναφέρονται ανωτέρω. Τα δομικά στοιχεία των διαφόρων σεναρίων δεν είναι ούτε εξαντλητικά ούτε αλληλοαποκλειόμενα. Αντιθέτως, τα σενάρια προβάλλουν διάφορα στοιχεία διαφορετικών βαθμών φιλοδοξίας για την ένωση ασφάλειας και άμυνας ως προς την αλληλεγγύη, τις επιχειρησιακές δραστηριότητες, τις ικανότητες, τη βιομηχανία και τη χρήση των χρηματοδοτικών πόρων. Τα σενάρια δείχνουν σε ποιο βαθμό μπορεί να αξιοποιηθεί η δυναμική προστιθέμενη αξία της ΕΕ, ανάλογα με την προθυμία των κρατών μελών. Ορισμένα από τα στοιχεία που αναφέρονται στα σενάρια εξετάζονται ή εφαρμόζονται ήδη επί του παρόντος. Τα τρία σενάρια είναι ενδεικτικού χαρακτήρα και δεν προδικάζουν την τελική νομική και πολιτική θέση της Επιτροπής.

α) Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας

Σύμφωνα με το σενάριο αυτό, τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ θα συνεργάζονται σε θέματα ασφάλειας και άμυνας συχνότερα από ό,τι στο παρελθόν.

Η συνεργασία αυτή θα εξακολουθήσει να είναι σε μεγάλο βαθμό εθελοντική και θα εξαρτάται από αποφάσεις ad hoc, καθώς και όταν ανακύπτει μια νέα απειλή ή κρίση. Παρόλο που ο ολοένα και πιο πολύπλοκος και ασταθής κόσμος καθιστά αναγκαία περισσότερη συνεργασία από ό,τι κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, τα κράτη μέλη δεν δεσμεύονται —πολιτικά ή νομικά— από την υποχρέωση να οδεύουν προς μια κοινή κατεύθυνση στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας. Η έννοια της αλληλεγγύης θα ερμηνεύεται και θα εκφράζεται κατά περίπτωση από κάθε κράτος μέλος.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα εξακολουθήσει να είναι σε θέση να πραγματοποιεί μη στρατιωτικές αποστολές, καθώς και στρατιωτικές επιχειρήσεις και αποστολές σχετικά μικρής

κλίμακας με σκοπό τη διαχείριση κρίσεων. Θα πραγματοποιεί κυρίως αποστολές ανάπτυξης ικανοτήτων για να ενισχύει και να μεταρρυθμίζει τις δομές ασφάλειας και άμυνας χωρών εταίρων, ενισχύοντας έτσι και την ανθεκτικότητα της ίδιας της ΕΕ. Την καθοδήγηση των μεγαλύτερης κλίμακας και περισσότερο σύνθετων επιχειρήσεων θα αναλαμβάνουν τα πλέον ικανά κράτη μέλη. Σε κάθε περίπτωση, το στρατηγικό περιθώριο χειρισμών της Ένωσης θα εξαρτηθεί από τον βαθμό συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών.

Η ΕΕ θα συμπληρώνει τις προσπάθειες των επιμέρους κρατών μελών και των βασικών μας εταίρων. Ειδικότερα, η συνεργασία με το NATO θα συνεχίσει να εντείνεται σε τομείς όπως οι υβριδικές απειλές και η ασφάλεια στη θάλασσα και στον κυβερνοχώρο, όπου, για να υπάρχει αποτελεσματική αντίδραση, είναι αναγκαίος ο συνδυασμός ήπιας και σκληρής ισχύος. Εντούτοις, όταν είναι παρούσα τόσο η ΕΕ όσο και το NATO, το NATO θα συνεχίσει να βασιζέται στις ισχυρότερες στρατιωτικές ικανότητες που έχει στη διάθεσή του, ενώ η ΕΕ θα αξιοποιεί την ευρύτερη εργαλειοθήκη της και θα συνδέει τα «ηπιότερα» εργαλεία, μέσα και δράσεις της με τις στοχοθετημένες στρατιωτικές επιχειρήσεις και αποστολές της.

Η αντιμετώπιση μη συμβατικών απειλών που αφορούν τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική πολιτική, όπως η τρομοκρατία, οι υβριδικές απειλές ή οι απειλές στον κυβερνοχώρο, θα εξακολουθήσει να αποτελεί σε μεγάλο βαθμό εθνική αρμοδιότητα, αλλά θα μπορέσει να καταστεί πιο αποτελεσματική χάρη σε μεγαλύτερη στήριξη από την ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διευκολύνει την ανταλλαγή περισσότερων πληροφοριών με σκοπό τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κρατών μελών. Οι εθνικές υπηρεσίες ασφάλειας και πληροφοριών θα ανταλλάσσουν πληροφορίες κατά συστηματικότερο τρόπο, ώστε να συμβάλλουν στην καλύτερη, και συλλογική, κατανόηση των εξωτερικών απειλών. Τα κράτη μέλη θα αυξήσουν τη μεταξύ τους ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με απειλές και επιθέσεις στον κυβερνοχώρο, γεγονός που θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν πιο αποτελεσματικές εθνικές στρατηγικές, ικανότητες και αποφάσεις. Η Ένωση θα συμβάλει, εξάλλου, άμεσα στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κρίσιμων έργων υποδομής, των αλυσίδων εφοδιασμού και των κοινωνιών, σε τομείς όπως η ενέργεια και το διάστημα. Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή θα συμβάλει στην παρακολούθηση και την προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.

Η αμυντική συνεργασία θα εξακολουθήσει να αποτελεί πρωταρχικό πολιτικό στόχο. Θα αυξηθεί η συλλογική εργασία, κυρίως όσον αφορά την ανάπτυξη επίλεκτων τεχνολογιών καιρίας σημασίας ή τους υλικοτεχνικούς παράγοντες διευκόλυνσης στρατιωτικών επιχειρήσεων. Η αύξηση της συνεργασίας θα προωθείται ως επί το πλείστον από κάτω προς τα πάνω από τους οικονομικούς και τεχνολογικούς μοχλούς που εξετάστηκαν ανωτέρω. Θα είναι επίσης αποτέλεσμα μιας προσπάθειας για αύξηση

της διαφάνειας όσον αφορά τον αμυντικό σχεδιασμό των κρατών μελών, μέσω της δημιουργίας ενός ενωσιακού προγράμματος έρευνας στον τομέα της άμυνας και της σύστασης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας με σκοπό την από κοινού ανάπτυξη νέων ικανοτήτων. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα προωθήσουν τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης σε τεχνολογίες κείριας σημασίας και θα σηματοδοτήσουν βελτίωση της σχέσης κόστους/οφέλους των αμυντικών δαπανών.

Ωστόσο, η αμυντική βιομηχανία της Ευρώπης θα παραμείνει, σύμφωνα με αυτό το σενάριο, κατακερματισμένη. Η ανάπτυξη και η προμήθεια του μεγαλύτερου μέρους των αμυντικών ικανοτήτων, ιδίως όσον αφορά τις πιο πολύπλοκες πλατφόρμες, θα συνεχίσουν να γίνονται σε εθνική βάση. Η ελαφρά αύξηση των αμυντικών δαπανών από τα κράτη μέλη δεν θα αναληφθεί, κατά κανόνα, από κοινού. Ως εκ τούτου, πολύ λίγα κράτη μέλη της ΕΕ —ή και κανένα— θα διατηρήσουν το πλήρες φάσμα των ενόπλων δυνάμεων. Οι δράσεις της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας θα εξακολουθήσουν να βασίζονται σε εθελοντικές εθνικές συνεισφορές, με αποτέλεσμα ανεπαρκή συνεργασία σε κείριους τομείς, όπως οι προηγμένες ικανότητες. Αυτό θα περιορίζει την ικανότητα συμμετοχής της ΕΕ στις πλέον απαιτητικές αποστολές.

β) Επιμερισμένη ασφάλεια και άμυνα

Σύμφωνα με το σενάριο αυτό, τα 27 κράτη μέλη θα κινηθούν προς την κατεύθυνση της επιμερισμένης ασφάλειας και άμυνας. Θα επιδεικνύουν πολύ μεγαλύτερη οικονομική και επιχειρησιακή αλληλεγγύη στον τομέα της άμυνας, με βάση, αφενός, μια ευρύτερη και βαθύτερη κατανόηση των αντίστοιχων αντιλήψεων περί των απειλών και, αφετέρου, τη σύγκλιση των στρατηγικών τους προσεγγίσεων.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ θα ενισχύσει την ικανότητά της να προβάλλει τη στρατιωτική της ισχύ και να συμμετέχει πλήρως στη διαχείριση εξωτερικών κρίσεων και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων ασφάλειας και άμυνας των εταίρων. Επίσης, θα βελτιώσει την ικανότητά της να προστατεύει την Ευρώπη σε τομείς όπως η αντιτρομοκρατική δράση και η αντιμετώπιση υβριδικών απειλών και απειλών στον κυβερνοχώρο, ο έλεγχος των συνόρων, η ασφάλεια στη θάλασσα και η ενεργειακή ασφάλεια.

Η συνεργασία της ΕΕ με το NATO θα αυξηθεί περαιτέρω. Η ΕΕ και το NATO θα συνεργάζονται και θα συντονίζονται συστηματικά για την κινητοποίηση του πλήρους φάσματος των αντίστοιχων εργαλείων και μέσων. Σε εξωτερικό επίπεδο, η ΕΕ και το NATO θα ενισχύσουν τον συντονισμό των δράσεων διαχείρισης κρίσεων και ανάπτυξης ικανοτήτων, για παράδειγμα μέσω συντονισμένων επιχειρήσεων παρακολούθησης, επεμβάσεων κατά τρομοκρατικών ομάδων ή αποστολών που αφορούν την ασφάλεια στη θάλασσα και

την προστασία των συνόρων. Στο σημείο όπου συγκλίνουν η εσωτερική και η εξωτερική ασφάλεια, η ΕΕ θα αναλάβει πιο αποφασιστική δράση για την αντιμετώπιση των απειλών και των προκλήσεων που δεν είναι επαρκώς σημαντικές για την ενεργοποίηση της ρήτρας συλλογικής άμυνας της Συνθήκης της Ουάσινγκτον.

Όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων, η ΕΕ θα ενισχύσει σημαντικά την ικανότητά της να προβάλλει τη στρατιωτική της ισχύ στο εξωτερικό, γεγονός που θα της επιτρέψει να εκτελεί επιχειρήσεις υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των υβριδικών απειλών. Οι —στρατιωτικές και μη στρατιωτικές— αποστολές ανάπτυξης ικανοτήτων της ΕΕ θα αναβαθμιστούν, βοηθώντας τις χώρες στις περιοχές που περιβάλλουν την ΕΕ και πιο μακριά να καταστούν περισσότερο ανθεκτικές. Αυτό θα διευκολυνθεί με αποτελεσματικότερες και πιο ισχυρές δομές διαχείρισης κρίσεων. Επίσης, τα κράτη μέλη που διαθέτουν τις ισχυρότερες ένοπλες δυνάμεις θα χρειαστεί να επιδεικνύουν μεγαλύτερη προθυμία για εκτέλεση απαιτητικών αποστολών και επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων από κοινού εξ ονόματος της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 44 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αύξηση της ικανότητας δράσης θα συνοδεύεται από την αντίστοιχη πολιτική βούληση για δράση. Η λήψη αποφάσεων θα καταστεί ταχύτερη και θα γίνει ανάλογη του ταχέως μεταβαλλόμενου στρατηγικού πλαισίου. Η ΕΕ θα καταστεί τελικά ένας ισχυρότερος εγγυητής της ασφάλειας που θα διαθέτει καλύτερη ικανότητα ανταπόκρισης και στρατηγική αυτονομία ώστε να ενεργεί μεμονωμένα ή μαζί με τους βασικούς εταίρους.

Με βάση αυτό το σενάριο, η ΕΕ θα συμμετέχει πιο άμεσα στην προστασία των κρατών μελών και των πολιτών σε περίπτωση σημαντικών ταραχών ή επιθέσεων κατά μιας χώρας και/ή των κρίσιμων υποδομών της. Η ΕΕ θα επιτρέψει τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών για τη συστηματική αναφορά περιστατικών σχετικών με επιθέσεις στον κυβερνοχώρο. Θα συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας, την εντατικοποίηση των ασκήσεων στον κυβερνοχώρο και θα συμπεριλάβει μια αμυντική διάσταση σε αυτές. Η ενίσχυση της συνεργασίας και η αποτελεσματική δίωξη θα αυξήσουν την ικανότητα εντοπισμού και τιμωρίας των εγκλημάτων, δημιουργώντας έτσι ένα ισχυρότερο αποτρεπτικό μέσο κατά των επιθέσεων στον κυβερνοχώρο. Οι πληροφορίες ασφαλείας (αναλύσεις και αξιολογήσεις των απειλών) των κρατών μελών θα κοινοποιούνται συστηματικά και θα συνδυάζονται, η δε ΕΕ θα εστιάζει αποφασιστικά στην πάταξη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η περαιτέρω ενισχυμένη Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή, που θα αξιοποιείται στο μέγιστο, θα ελέγχει και θα προστατεύει τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, λειτουργώντας σε συνεργία με τις ένοπλες δυνάμεις. Η Ένωση θα εντείνει επίσης τις προσπάθειές της για τη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας, την ανάπτυξη και την προώθηση ενεργειακών προτύπων ασφαλείας, τον συντονισμό της ετοιμότητας για την

αντιμετώπιση απειλών κατά της υγείας, καθώς και τη βελτίωση της διαχείρισης τελωνειακών κινδύνων. Τέλος, η Ένωση θα αναπτύξει περαιτέρω τα διαστημικά της προγράμματα, προσφέροντας πρόσθετες υπηρεσίες για την ασφάλεια και την άμυνα, συμπεριλαμβανομένης της συνοριακής και θαλάσσιας επιτήρησης, της έρευνας και διάσωσης ή των ασφαλών επικοινωνιών των κρατικών αρχών. Το πεδίο εφαρμογής του πλαισίου για τη στήριξη της επιτήρησης και παρακολούθησης του διαστήματος θα μπορούσε να επεκταθεί ώστε να καλύπτει την αντιμετώπιση απειλών στον κυβερνοχώρο ή άλλες απειλές για δορυφόρους ή επίγειες υποδομές.

Στον τομέα της άμυνας, η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών θα καταστεί ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Ο σχεδιασμός της εθνικής άμυνας θα ευθυγραμμιστεί σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό, διευκολύνοντας τη συνεργασία των κρατών μελών για την αγορά και συντήρηση ικανοτήτων και βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό τη διαλειτουργικότητα. Οι αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των κρατών μελών θα μειωθούν δραστηρικά. Σύνθετες πλατφόρμες θα αποκτώνται και θα αναπτύσσονται συνεργατικά. Καθοδηγούμενα από ένα φιλόδοξο Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας, τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν συστηματικότερα πολυεθνικές ικανότητες σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών μεταφορών, των τηλεκατευθυνόμενων αεροπορικών συστημάτων, της θαλάσσιας επιτήρησης και των δορυφορικών επικοινωνιών, καθώς και των επιθετικών ικανοτήτων. Οι εν λόγω πολυεθνικές ικανότητες θα στηρίζονται από κοινό σχεδιασμό και διοικητικές δομές σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και από υλικοτεχνική υποστήριξη. Συγκεκριμένα, τμήματα πολυεθνικής δύναμης επιφυλακής, καθώς και ιατρική διοίκηση και διοίκηση αεροπορικών μεταφορών σε επίπεδο ΕΕ θα παρέχουν αποτελεσματική στήριξη στις αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ, ενώ θα προαχθεί μια κοινή ευρωπαϊκή στρατιωτική νοοτροπία μέσω κοινής εκπαίδευσης, κατάρτισης και ασκήσεων μεγάλης κλίμακας. Επιπλέον, θα αναπτυχθούν τεχνολογίες κείρας σημασίας μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων, ιδίως στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, της βιοτεχνολογίας και των υπερυπολογιστών. Θα μπορούσε να συσταθεί ευρωπαϊκό παρατηρητήριο με στόχο τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων σε αυτές τις τεχνολογίες κείρας σημασίας και την ανάλυση του δυνητικού αντικτύπου τους. Οι Ευρωπαίοι θα καταστούν ισχυρότεροι μέσω διαλειτουργικών χειρσίων, εναέριων, διαστημικών και θαλάσσιων αμυντικών ικανοτήτων. Επιπλέον, θα γίνεται πιο ορθολογική χρήση των πόρων χάρη, αφενός, στις οικονομίες κλίμακας που θα προσφέρει μια ενοποιημένη αμυντική βιομηχανία η οποία θα δραστηριοποιείται σε μια πανευρωπαϊκή αγορά αμυντικού εξοπλισμού και, αφετέρου, στις ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης που θα επικρατούν σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

γ) Κοινή άμυνα και ασφάλεια

Με βάση αυτό το σενάριο, τα κράτη μέλη θα ενισχύσουν περαιτέρω τη συνεργασία και την ολοκλήρωση προς την κατεύθυνση μιας κοινής άμυνας και ασφάλειας. Μια τέτοια ένωση ασφάλειας και άμυνας θα βασίζεται στους παγκόσμιους στρατηγικούς, οικονομικούς και τεχνολογικούς μοχλούς, καθώς και στην πολιτική ώθηση των ευρωπαίων πολιτών για κοινή ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας.

Η αλληλεγγύη και η αμοιβαία συνδρομή των κρατών μελών στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας θα καταστεί κανόνας, με βάση την πλήρη αξιοποίηση του άρθρου 42 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο περιλαμβάνει τον προοδευτικό προσδιορισμό κοινής αμυντικής πολιτικής της Ένωσης που θα οδηγήσει στην κοινή άμυνα.

Με πλήρη σεβασμό των υποχρεώσεων των κρατών μελών, τα οποία θεωρούν ότι η κοινή τους άμυνα υλοποιείται στο πλαίσιο του Οργανισμού του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, η προστασία της Ευρώπης θα αποτελέσει κοινή ευθύνη της ΕΕ και του ΝΑΤΟ προς όφελος και των δύο μερών. Λειτουργώντας συμπληρωματικά προς το ΝΑΤΟ, η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας της Ευρώπης θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα της Ευρώπης, θα προσφέρει προστασία από διάφορες μορφές επιθέσεων κατά της Ένωσης και θα παράσχει επίσης τα εχέγγυα που προσδοκούν οι πολίτες μας.

Η ΕΕ θα είναι σε θέση να πραγματοποιεί επιχειρήσεις υψηλής έντασης για την καλύτερη προστασία της Ευρώπης, στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται επιχειρήσεις κατά τρομοκρατικών ομάδων, ναυτικές επιχειρήσεις σε εχθρικά περιβάλλοντα ή δράσεις άμυνας στον κυβερνοχώρο.

Οι απειλές κατά της ασφάλειας θα παρακολουθούνται συστηματικά και θα αξιολογούνται από κοινού, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές υπηρεσίες ασφάλειας και πληροφοριών. Ο σχεδιασμός για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων θα διεξάγεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, φέρνοντας πιο κοντά τους τομείς της εσωτερικής και της εξωτερικής ασφάλειας. Η διασύνδεση των συμφερόντων της εθνικής ασφάλειας θα οδηγήσει σε γνήσια ευρωπαϊκά συμφέροντα στον τομέα της ασφάλειας.

Η αύξηση της ικανότητας για δράση σε επίπεδο ΕΕ θα βασίζεται σε μεγαλύτερο επίπεδο ολοκλήρωσης των αμυντικών δυνάμεων των κρατών μελών, ενισχύοντας περαιτέρω την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών. Οι δυνάμεις αυτές θα είναι προ-εγκατεστημένες και διαθέσιμες σε μόνιμη βάση για ταχεία ανάπτυξη εξ ονόματος της Ένωσης. Θα συμμετέχουν σε τακτικές κοινές στρατιωτικές ασκήσεις και θα λαμβάνουν τακτικά επιμόρφωση στις ευρωπαϊκές αμυντικές ακαδημίες ώστε να διευκολυνθεί η σύγκλιση των στρατηγικών νοοτροπιών.

Σε εσωτερικό επίπεδο, η ΕΕ θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα της ίδιας και των κρατών μελών της μέσω τομεακών πολιτικών σε τομείς όπως η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και η προστασία κρίσιμων υποδομών ή η καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού. Όσον αφορά την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, η ΕΕ θα συντονίσει σενάρια και δράσεις απόκρισης για περιπτώσεις επιθέσεων στον κυβερνοχώρο ή εξωτερικών επεμβάσεων σε δημοκρατικές διαδικασίες των κρατών μελών, μεταξύ άλλων με συστηματική ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνολογική συνεργασία και κοινά δόγματα. Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή θα βασίζονται στις μόνιμες ευρωπαϊκές θαλάσσιες δυνάμεις και στα ευρωπαϊκά μέσα συγκέντρωσης επιχειρησιακών πληροφοριών, όπως συστήματα τηλεκατευθυνόμενων αεροσκαφών ή δορυφόροι. Θα δημιουργηθεί ευρωπαϊκή δύναμη πολιτικής προστασίας για να αντιδρά με ταχύτητα σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Πάγιες ρυθμίσεις μεταξύ των κρατών μελών θα παρέχουν τη δυνατότητα ταχείας μετακίνησης στρατιωτικού εξοπλισμού ανά την Ευρώπη.

Ο αμυντικός σχεδιασμός των κρατών μελών θα συγχρονίζεται πλήρως και οι εθνικές προτεραιότητες για την ανάπτυξη ικανοτήτων θα αντιστοιχούν στις προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι ικανότητες αυτές θα αναπτύσσονται εν συνεχεία βάσει στενής συνεργασίας ή ακόμη και ολοκλήρωσης ή εξειδίκευσης.

Οι ικανότητες σε τομείς όπως το διάστημα, η αεροπορική και η θαλάσσια επιτήρηση, οι επικοινωνίες, οι στρατηγικές

αερομεταφορές και η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο θα παρέχονται από κοινού από τα κράτη μέλη με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας προκειμένου να εξασφαλίζεται η άμεση αντίδραση. Η Ευρώπη θα είναι σε θέση να αναπτύξει ανιχνευτικές και επιθετικές ικανότητες στον κυβερνοχώρο. Θα αναβαθμιστούν σημαντικά τα συνεργατικά πολυεθνικά προγράμματα ανάπτυξης και προμηθειών σε τομείς όπως τα μεταφορικά αεροσκάφη, τα ελικόπτερα, τα μέσα αναγνώρισης ή οι ικανότητες άμυνας κατά χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών απειλών. Όλα αυτά θα πρέπει να υποστηρίζονται από μια γνήσια ευρωπαϊκή αγορά στον τομέα της άμυνας, με έναν ευρωπαϊκό μηχανισμό για την παρακολούθηση και την προστασία βασικών στρατηγικών δραστηριοτήτων από εξωτερικές εχθρικές εξαγορές. Ένας ειδικός Ευρωπαϊκός Οργανισμός Αμυντικής Έρευνας θα στηρίζει τη μακρόπνοη αμυντική καινοτομία και θα συμβάλλει στον μετασχηματισμό της στις στρατιωτικές ικανότητες του αύριο. Θα συγκεντρωθούν υπερσύγχρονες γνώσεις ώστε να δοθεί η δυνατότητα στην έρευνα κείριας σημασίας και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις να αναπτύξουν τις βασικές τεχνολογίες που χρειαζόμαστε για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Αποδοτική χρήση των αμυντικών δαπανών, καθώς και περισσότερα και καλύτερα αποτελέσματα στον τομέα της άμυνας θα μπορούσαν να επιτευχθούν μέσω του κατάλληλου συνδυασμού ανταγωνισμού και ενοποίησης, εξειδίκευσης, οικονομικών κλίμακας, επιμερισμού των πολυδάπανων στρατιωτικών μέσων και της τεχνολογικής καινοτομίας με σκοπό τη βελτιστοποίηση της σχέσης κόστους/οφέλους.

	Αρχές	Δράσεις	Ικανότητες	Αποδοτικότητα
Σενάριο α) Συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας	Η ΕΕ συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών, η αλληλεγγύη εξακολουθεί να εκφράζεται σε βάση ad hoc και να ερμηνεύεται μεμονωμένα από τα κράτη μέλη.	Αποστολές ανάπτυξης ικανοτήτων, μικρές επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων, μεγαλύτερη ανταλλαγή επιχειρησιακών πληροφοριών, στήριξη της ΕΕ προς τα κράτη μέλη για ανάπτυξη ανθεκτικότητας. Η συνεργασία ΕΕ – NATO συνεχίζεται ως έχει επί του παρόντος.	Ανάπτυξη επίλεκτων βασικών τεχνολογιών σε επίπεδο ΕΕ, αλλά δυσκολίες όσον αφορά τη διατήρηση του πλήρους φάσματος ικανοτήτων· περιορισμένη χρήση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας.	Αρχικές οικονομίες κλίμακας.
Σενάριο β) Επιμερισμένη ασφάλεια και άμυνα	Η ΕΕ συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών, η επιχειρησιακή και οικονομική αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών γίνεται κανόνας.	Διαχείριση κρίσεων, οικοδόμηση ικανοτήτων και προστασία με σύνδεση εσωτερικών-εξωτερικών πτυχών. Τα κράτη μέλη παρακολουθούν/προσφέρουν αμοιβαία συνδρομή για απειλές στον κυβερνοχώρο και ανταλλάσσουν επιχειρησιακές πληροφορίες, η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Αιτοφυλακή προστατεύει τα εξωτερικά σύνορα. Συντονισμός ΕΕ – NATO σχετικά με το πλήρες φάσμα των τομέων ασφάλειας με ένοπλα/ήπια μέσα.	Συγχρηματοδότηση των βασικών ικανοτήτων και από κοινού αγορά πολυεθνικών ικανοτήτων με στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας· κοινός σχεδιασμός και ανάπτυξη των αλυσίδων αξίας.	Σημαντικές οικονομίες κλίμακας στην αγορά αμυντικού εξοπλισμού σε ευρωπαϊκή κλίμακα, ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού του τομέα της άμυνας.
Σενάριο γ) Κοινή άμυνα και ασφάλεια	Αλληλεγγύη και αμοιβαία συνδρομή, κοινή άμυνα όπως προβλέπεται στη Συνθήκη.	Απαιτητικές εκτελεστικές επιχειρήσεις υπό την ηγεσία της ΕΕ· από κοινού παρακολούθηση/αξιολόγηση των απειλών και σχεδιασμός για αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων. Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο σε επίπεδο ΕΕ· η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Αιτοφυλακή βασίζεται στις μόνιμες ευρωπαϊκές θαλάσσιες δυνάμεις και στα ευρωπαϊκά μέσα συγριέντρωσης επιχειρησιακών πληροφοριών, όπως μη επανδρωμένα αεροσκάφη / δορυφόροι. Ευρωπαϊκή δύναμη πολιτικής προστασίας. Λειτουργώντας συμπληρωματικά προς το NATO, η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας της Ευρώπης θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα της Ευρώπης και θα προσφέρει προστασία από διάφορες μορφές επιθέσεων κατά της Ένωσης.	Από κοινού χρηματοδότηση και απόκτηση ικανοτήτων με στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τεχνολογική ανεξαρτησία	Αποδοτική χρήση των αμυντικών δαπανών μέσω αυξημένων οικονομικών κλίμακας, εξειδίκευσης, επιμερισμένης χρήσης πολυδάπανων στρατιωτικών μέσων και τεχνολογικής καινοτομίας με σκοπό, αφενός, τη μείωση των αμυντικών δαπανών και, αφετέρου, να είμαστε καλύτερα εξοπλισμένοι για να αντιμετωπίσουμε τον διεθνή ανταγωνισμό.

Γράφημα 6: Τα στοιχεία μιας ευρωπαϊκής ένωσης ασφάλειας και άμυνας

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής

4. Η μελλοντική πορεία

Η ενίσχυση της ευρωπαϊκής ασφάλειας είναι απολύτως απαραίτητη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να τεθούν επικεφαλής. Τα ίδια θα πρέπει να καθορίσουν και να υλοποιήσουν τον βαθμό φιλοδοξίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με τη στήριξη των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Οι πρωτοβουλίες που βρίσκονται σε εξέλιξη υποδεικνύουν σαφώς ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν ήδη ξεκινήσει την πορεία αυτή. Αλλά πόσο γρήγορα επιθυμούν τα κράτη μέλη να οικοδομηθεί μια πραγματική ευρωπαϊκή ένωση ασφάλειας και άμυνας; Σε ποιο βαθμό είναι διατεθειμένα να προβλέπουν αντί να αντιδρούν στο στρατηγικό πλαίσιο; Σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι η ευρωπαϊκή ασφάλεια αποτελεί ευρωπαϊκή ευθύνη;

Οι επιφυλάξεις του παρελθόντος είναι γνωστές και πρέπει να ξεπεραστούν. Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως σχεδίου ειρήνης για τις επερχόμενες γενεές εδράζεται πλέον και στα θεμέλια μιας ένωσης ασφάλειας και άμυνας: ατενίζοντας το 2025, τα κράτη μέλη θα αποφασίσουν την πορεία που θα ακολουθήσουν και την ταχύτητα με την οποία επιθυμούν να προχωρήσουν για να προστατεύσουν τους πολίτες μας.

5. Παράρτημα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Διατάξεις σχετικά με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας

Άρθρο 42

1. Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Εξασφαλίζει στην Ένωση επιχειρησιακή ικανότητα βασισμένη σε μη στρατιωτικά και στρατιωτικά μέσα. Η Ένωση μπορεί να κάνει χρήση των μέσων αυτών σε αποστολές εκτός της Ένωσης προκειμένου να διασφαλίζει τη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Η εκτέλεση των καθηκόντων αυτών βασίζεται στα μέσα που παρέχουν τα κράτη μέλη.

2. Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας περιλαμβάνει τον προοδευτικό προσδιορισμό κοινής αμυντικής πολιτικής της Ένωσης. Η κοινή αμυντική πολιτική θα οδηγήσει στην κοινή άμυνα όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση με ομοφωνία. Στην περίπτωση αυτή, συνιστά στα κράτη μέλη την έκδοση της απόφασης αυτής σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

Η πολιτική της Ένωσης κατά την έννοια του παρόντος τμήματος δεν θίγει την ιδιαιτερότητα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών και σέβεται τις υποχρεώσεις που απορρέουν για ορισμένα κράτη μέλη τα οποία θεωρούν ότι η κοινή τους άμυνα υλοποιείται στα πλαίσια της οργάνωσης της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού (ΝΑΤΟ), δυνάμει της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού, και συμβιβάζεται με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας που διαμορφώνεται μέσα στο πλαίσιο αυτό.

3. Τα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση της Ένωσης, για την εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, στρατιωτικές και μη στρατιωτικές δυνατότητες, προκειμένου να συμβάλουν στους στόχους που καθόρισε το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη που συγκροτούν μεταξύ τους πολυεθνικές δυνάμεις μπορούν επίσης να θέτουν τις δυνάμεις αυτές στη διάθεση της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

Τα κράτη μέλη δεσμεύονται να βελτιώσουν προοδευτικά τις στρατιωτικές τους δυνατότητες. Ο Οργανισμός στον τομέα της ανάπτυξης αμυντικών δυνατοτήτων, της έρευνας, των προμηθειών και των εξοπλισμών (εφεξής αποκαλούμενος «Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας») προσδιορίζει τις επιχειρησιακές ανάγκες, προωθεί μέτρα για την ικανοποίησή τους, συμβάλλει στον προσδιορισμό και, ενδεχομένως, στην υλοποίηση κάθε μέτρου πρόσφορου για την ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης του αμυντικού τομέα, συμμετέχει στον προσδιορισμό ευρωπαϊκής πολιτικής δυνατοτήτων και εξοπλισμών και επικουρεί το Συμβούλιο στην αξιολόγηση της βελτίωσης των στρατιωτικών δυνατοτήτων.

4. Οι αποφάσεις σχετικά με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας, καθώς και οι αποφάσεις που αφορούν την πραγματοποίηση μιας αποστολής βάσει του παρόντος άρθρου, εκδίδονται από το Συμβούλιο ομόφωνα μετά από πρόταση του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ή πρωτοβουλία κράτους μέλους. Ο ύπατος εκπρόσωπος μπορεί να προτείνει την προσφυγή σε εθνικά μέσα καθώς και στα μέσα της Ένωσης, ενδεχομένως από κοινού με την Επιτροπή.

5. Το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής, στο πλαίσιο της Ένωσης, σε ομάδα κρατών μελών προκειμένου να διατηρηθούν οι αξίες της Ένωσης και να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντά της. Η εκτέλεση μιας τέτοιας αποστολής διέπεται από το άρθρο 44.

6. Τα κράτη μέλη που πληρούν υψηλότερα κριτήρια στρατιωτικών δυνατοτήτων και έχουν αναλάβει δεσμευτικότερες υποχρεώσεις στον τομέα αυτό, ενόψει των πλέον απαιτητικών αποστολών, θεσμοθετούν μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία στο πλαίσιο της Ένωσης. Η συνεργασία αυτή διέπεται από το άρθρο 46. Δεν επηρεάζει τις διατάξεις του άρθρου 43.

7. Σε περίπτωση κατά την οποία κράτος μέλος δεχθεί ένοπλη επίθεση στο έδαφός του, τα άλλα κράτη μέλη οφείλουν να του παράσχουν βοήθεια και συνδρομή με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό δεν επηρεάζει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών.

Οι δεσμεύσεις και η συνεργασία στον τομέα αυτόν εξακολουθούν να είναι σύμφωνες προς τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του Οργανισμού Βορείου Ατλαντικού Συμφώνου η οποία παραμένει, όσον αφορά τα κράτη που είναι μέλη του, το θεμέλιο της συλλογικής τους άμυνας και το όργανο της εφαρμογής της.

Άρθρο 43

1. Οι αποστολές του άρθρου 42, παράγραφος 1, κατά τις οποίες η Ένωση μπορεί να κάνει χρήση στρατιωτικών και μη στρατιωτικών μέσων, περιλαμβάνουν τις κοινές δράσεις αφοπλισμού, τις ανθρωπιστικές αποστολές και αποστολές διάσωσης, τις αποστολές με στόχο την παροχή συμβουλών και αρωγής επί στρατιωτικών θεμάτων, τις αποστολές πρόληψης των συγκρούσεων και διατήρησης της ειρήνης, τις αποστολές μαχίμων δυνάμεων που αναλαμβάνονται για τη διαχείριση των κρίσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται οι αποστολές αποκατάστασης της ειρήνης και οι επιχειρήσεις σταθεροποίησης μετά το πέρας των συγκρούσεων. Όλες οι αποστολές αυτές μπορούν να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, μεταξύ άλλων με τη στήριξη τρίτων χωρών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο έδαφός τους.

2. Το Συμβούλιο εκδίδει αποφάσεις σχετικά με τις αποστολές της παραγράφου 1, ορίζοντας τον στόχο και το περιεχόμενό τους καθώς και τις γενικές ρυθμίσεις εφαρμογής τους. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, υπό την εξουσία του Συμβουλίου και σε στενή και διαρκή επαφή με την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, μεριμνά για τον συντονισμό των στρατιωτικών και μη στρατιωτικών πτυχών των αποστολών αυτών.

Άρθρο 44

1. Στο πλαίσιο των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 43, το Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση αποστολής σε ομάδα κρατών μελών που το επιθυμούν και διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες για την εν λόγω αποστολή. Τα εν λόγω κράτη μέλη, σε συνεργασία με τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, συμφωνούν μεταξύ τους ως προς τη διαχείριση της αποστολής.

2. Τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην πραγματοποίηση της αποστολής ενημερώνουν τακτικά το Συμβούλιο για την πορεία της αποστολής, με δική τους πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος άλλου κράτους μέλους. Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη απευθύνονται αμέσως στο Συμβούλιο εάν η πραγματοποίηση της αποστολής επιφέρει σημαντικές συνέπειες ή απαιτεί τροποποίηση του στόχου, του περιεχομένου ή των όρων της αποστολής που καθορίζονται στις αποφάσεις της παραγράφου 1. Στις περιπτώσεις αυτές, το Συμβούλιο εκδίδει τις απαιτούμενες αποφάσεις.

Άρθρο 45

1. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 42, παράγραφος 3, και τίθεται υπό την εξουσία του Συμβουλίου, έχει ως αποστολή:

α) να συμβάλλει στον καθορισμό των στόχων ως προς τις στρατιωτικές δυνατότητες των κρατών μελών και να αξιολογεί την τήρηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τις δυνατότητες,

β) να προωθεί την εναρμόνιση των επιχειρησιακών αναγκών και την καθιέρωση αποτελεσματικών και συμβατών μεθόδων προμηθειών,

γ) να υποβάλλει προτάσεις για πολυμερή σχέδια προς εκπλήρωση των στόχων από άποψη στρατιωτικών δυνατοτήτων και να εξασφαλίζει τον συντονισμό των προγραμμάτων που εκτελούν τα κράτη μέλη, καθώς και τη διαχείριση ειδικών προγραμμάτων συνεργασίας,

δ) να στηρίζει την έρευνα στον τομέα της αμυντικής τεχνολογίας, να συντονίζει και να σχεδιάζει κοινές ερευνητικές δραστηριότητες και μελέτες σχετικά με τεχνικές λύσεις ανταποκρινόμενες στις μελλοντικές επιχειρησιακές ανάγκες,

ε) να συμβάλλει στον προσδιορισμό και, ενδεχομένως, να εφαρμόζει κάθε μέτρο που είναι πρόσφορο για την ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης του αμυντικού τομέα και για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των στρατιωτικών δαπανών.

2. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας είναι ανοιχτός σε κάθε κράτος μέλος που επιθυμεί να συμμετάσχει σε αυτόν. Το Συμβούλιο εκδίδει, με ειδική πλειοψηφία, απόφαση καθορισμού του καταστατικού, της έδρας και των κανόνων λειτουργίας του Οργανισμού. Στην απόφαση αυτή λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός πραγματικής συμμετοχής στις δραστηριότητες του Οργανισμού. Συγκροτούνται ειδικές ομάδες στο εσωτερικό του Οργανισμού, απαρτιζόμενες από τα κράτη μέλη που εκτελούν κοινά σχέδια. Ο Οργανισμός εκτελεί τα καθήκοντά του σε συνεργασία με την Επιτροπή αναλόγως των αναγκών.

Άρθρο 46

1. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία που ορίζεται στο άρθρο 42, παράγραφος 6, τα οποία πληρούν τα κριτήρια και αναλαμβάνουν τις δεσμεύσεις στον τομέα των στρατιωτικών δυνατοτήτων που περιέχονται στο Πρωτόκολλο για τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους στο Συμβούλιο και στον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

2. Εντός τριών μηνών από τη γνωστοποίηση της παραγράφου 1, το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση για την καθιέρωση της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας και για την κατάρτιση του καταλόγου των συμμετεχόντων κρατών μελών. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από διαβούλευση με τον ύπατο εκπρόσωπο.

3. Το κράτος μέλος που θα θελήσει, σε μεταγενέστερο στάδιο, να συμμετάσχει στη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία γνωστοποιεί την πρόθεσή του στο Συμβούλιο και στον ύπατο εκπρόσωπο.

Το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση η οποία επιβεβαιώνει τη συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους μέλους, το οποίο πληροί τα κριτήρια και αναλαμβάνει τις δεσμεύσεις των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από διαβούλευση με τον ύπατο εκπρόσωπο. Στη ψηφοφορία λαμβάνουν μέρος μόνο τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται βάσει του άρθρου 238, παράγραφος 3, στοιχείο α), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Εάν συμμετέχον κράτος μέλος δεν πληροί πλέον τα κριτήρια ή δεν μπορεί πλέον να τηρήσει τις δεσμεύσεις των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, το Συμβούλιο μπορεί να εκδώσει απόφαση για την αναστολή της συμμετοχής του κράτους αυτού.

Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Μόνο τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, αποκλεισμένου του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, λαμβάνουν μέρος στη ψηφοφορία.

Η ειδική πλειοψηφία ορίζεται βάσει του άρθρου 238, παράγραφος 3, στοιχείο α), της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Εάν συμμετέχον κράτος μέλος επιθυμεί να αποχωρήσει από τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία, γνωστοποιεί την απόφασή του στο Συμβούλιο, το οποίο σημειώνει το γεγονός ότι η συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους μέλους λήγει.

6. Οι αποφάσεις και οι συστάσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας, εκτός από τις προβλεπόμενες στις παραγράφους 2 έως 5, εκδίδονται με ομοφωνία. Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, η ομοφωνία υπολογίζεται μόνο με βάση τις ψήφους των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών μελών.

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017

Η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39).

